

DINKO CRVIĆ-SOPČIĆ



Tijek mladenačkih dana Dinka Crvića nije prolazio bezbolno. Ostao je rano bez roditelja, pa je brigu o njegovom uzgoju i odgoju preuzeo djed. U rodnom mjestu završio je tri razreda osnovne škole, a onda je pomagao djedu u obrađivanju zemlje sve do 1909. godine; tada pokušava osigurati svoju egzistenciju drukčijim putovima. Započinje naukovanje stolarskog zanata. Nakon trogodišnjeg, napornog šegrtovanja postao je izučeni stolarski radnik. Izvjesno vrijeme radio je u Kraljevici, a onda se vratio u Dobrinj.

Prvi svjetski rat promijenio je mnoge ljudske sudbine; za mnoge je to bio i idejni preokret koji je utjecao na cijeli njihov preostali život. Uz mnoge Krčane i Crvić je mobiliziran i kao austro-ugarski vojnik odvučen na frontove svjetskog razbojišta; nisu se mnogo trudili da mu objasne ni za što, ni za koga i radi čega se mora boriti. Srećom, iz ratne je klanonice izvukao živu glavu, pa se nakon četiri godine vraća kući. Ovdje, u rodnom kraju, s teškim saznanjima i širim vidicima stečenim u ratu, kao stolar nastavlja borbu za svakidašnji život. No, ovdje i njega i mnoge njegove drugove čeka novo iskušenje: umjesto slobode i uključivanja otoka u prvu zajednicu Jugoslavena, Kraljevina Italija okupirala je otok.

Crvić se našao među onim ljudima koji su se i aktivno isticali u borbi protiv stranaca, pa je učestvovao i u organiziranoj djelatnosti i oružanoj borbi protiv pripadnika talijanskih redovitih i — službeno — neredovitih jedinica (D'Annunzijeve arditae).

Uključivanje Krka u Kraljevinu SHS nije poboljšalo položaj otočana. Uvjeti života na otoku Krku nisu se izmijenili u korist radnog čovjeka. Jednako kao i u doba carevine Habzburgovaca, tako su i sada, za kraljevine Karađorđevića, mnogi otočani bili prinuđeni najosnovnija sredstva za opstanak svojih bližnjih i sebe pribavljati u stranim zemljama. Poput mnogih drugih, i Crvić je 1924. god. krenuo u Južnu Ameriku (radio je, pored ostalog, i u Montevideu), gdje je ostao do 1928. godine. Te se godine vratio kući i ovdje ostaje sve do svoje smrti.

Crvić je otvorenih očiju posmatrao život u tuđem svijetu i kod kuće. Prihvatio je napredne ideje kao svoje. No, ne zadržava se samo na tome već započinje i sa širenjem tih misli, uključuje se i u aktivni radnički pokret. Tako je jednom prilikom zapisao: »Pretplaćivali smo se na sindikalne novine i brošure, a ako je kad što došlo ilegalno sve smo razturili med masu...« Zajedno s Antonom Kirinčićem-Sobotićem iz Žestilca i Ivanom Barbalićem-Tončićem iz Dobinja pridonosi afirmaciji ideje marksizma, komunističkog pokreta i socijalističkih vizija na Dobrinjštini.

U dokumentu koji nosi nadnevak 2. lipnja 1934. god. sreski načelnik iz Krka izvještava državnog tužioca Državnog suda za zaštitu države u Beogradu o komunističkoj djelatnosti na otoku Krku — između ostalog — i ovako:

»U Dobrinju se radilo na formiranju komunističke ćelije od 3 članova (Barbalića Ivana, Kirinčića Antona i Crvića Dinka). Članovima te još sasvim neformirane ćelije bila je dužnost da podržavaju vezu između Kraljevice te Aleksandrova (Punat, op. P. S.) te da svoju akciju posle prošire i na Malinsku. Glavni organizator te akcije bio je Barbalić Ivan. Kod Kirinčića pronađena je u njegovoj kući u Žestilcu, opštine Dobrinja, ilegalna komunistička literatura, a koju je dobio od Barbalića Ivana.«

Sam Crvić svojevremeno je zapisao: »Sastajali smo se Crvić Dinko Kirinčić Antun Drpić Stjepan ranije i ne organizirano. Dolazil je kadgod Barbalić Ivan kao student i dolazili smo u kontakt sa Franolić Petrom a dolazili smo u kontakt i s drugima...«

Zbog ovakve je aktivnosti Dinko Crvić progonjen od organa vlasti šestojanuarskog režima. Naime, u svibnju mjesecu 1934. god. istraga nad uhapšenim članovima i simpatizerima KPJ u Sušaku dala je elemente na osnovu kojih su izvršena hapšenja i na otoku Krku. Crvić piše: »Hapšeni smo bili Crvić Kirinčić Drpić i Barbalića su dopejali iz Beograda. Petar Franolić i ostali iz Punta. Bili su i dvojica pod sumnju iz Dobrinja koji su simpatizirali. Vinko Jakominić i Plišić Ivan bili nakon 15 dana odpušćeni a ostali od 2 do 4 i 6 mjeseci. Niko nije bio odsuđivan samo Franolić Petar...«

Dinko Crvić bio je uhapšen, i najprije u krčkim zatvorskim prostorijama maltretiran zajedno s desetak drugih Krčana, a onda u Sušaku zajedno sa stotinjak ostalih Primoraca i Istrana, članova KPJ, njenih



Sprovod Dinka Crvica-Sopčica u Dobrinju u trenutku oproštajnog govora predsjednika SUBNOR-a Krka Josipa Polonija (odmah iza lijesa, u sredini, vidi se, sada već pokojni dr Nikola Španjol)

pomagača i simpatizera, i sa suborcima i istomišljenicima i iz drugih krajeva Kraljevine Jugoslavije. Ova hapšenja omela su stvaranje organizacije KPJ u Dobrinjštini početkom 30-tih godina. No, zatvorski dani nisu utjecali na Crvićev stav; nakon puštanja iz zatvora, on je nastavio napredno djelovanje (vrši npr. propagandu za republikansku Španjolsku), a 1940. god. postaje jedan od prvih članova partijske organizacije na ovom području. Kao član Partije postao je još aktivniji, okupljajući oko sebe ili uključujući u rad druge napredne ljude, posvećujući dužnu pažnju i omladini. Svojevremeno je zapisao: »Masa je bila u strahu i oćekivala rat a mi smo se jaćali.«

Prilikom sloma Jugoslavije Crvić je odigrao važnu ulogu među vojnicima, djelujući kao komunista, izvršavajući zadatke Partije. Naime, bio je mobiliziran i našao se u Omišlju. Crvić piše da je dobio »letke od partije po Josipu Gržetiću-fifiću koje sam razpaćao med vojsku i oficire.« Nije bilo istrage da se otkrije porijeklo tih letaka, ali se javilo »šaputanje u naš prilog«, piše Crvić. Kako se, dalje, prisjeća, slom Kraljevine Jugoslavije doćekan je »mirno«, vojska se razbježala, noseći sa sobom naoružanje. Crvić kaže da su to oružje i municija kasnije prikupljani i po »vezi« prebaćeni u »šumu«.

Znajući koliko je važna tiskana rijeć, posebno u ratno, nesigurno doba, pobrinuo se da od uprave jugoslavenske vojske koja se nalazila u rasulu oduzme šapirograf i kancelarijski materijal. Iza sloma Crvić je nastavljao s prikupljanjem oružja, hrane i razne robe i pripremao je narod za početak borbe.

Po dolasku okupatora na otok Krk, zajedno s još nekoliko drugova, Crvić se našao na ćelu borbe protiv neprijatelja. Bio je vrijedan tumać ideja socijalistićke revolucije koja se ostvarivala u teškim, ratnim uvjetima. Uspješno je suzbijao neprijateljsku propagandu, brinuo se za borbe i ilegalce, raspaćavao i pomagao širenje ilegalne štampe. Tako je već 1941. god. rasturao letke KPJ po otoku Krku.

Ova aktivnost, zatim vođenje mnogobrojnih, razlićitih ilegalnih sastanaka i drugi Crvićev rad nisu mogli okupatori ostati dugo vremena nezaapaženi. U mjesecu ožujku 1943. god. bio je uhapšen, osuđen na 5 godina internacije i zatvora, ali je od te vremenske kazne izdržao svega nekoliko mjeseci: Kraljevina je Italija kapitulirala. Crvić se vraća ravno kući, opet se aktivno uključuje u NOP, postaje ćlan mjesnog, pa općinskog NOO-a u Dobrinju. Kao takav dao je velik doprinos razvoju i ubrzanju kraja NOR-a u Dobrinjštini.

Poslije rata nastavlja rad kao aktivni politićki radnik i ulaže svoje snage u socijalistićku izgradnju.

Crvić nikada nije imao sreće sa zdravljem. Ipak je uspijevao biti dobar stolar, pošten radnik, vrlo dobar gospodarstvenik i uzoran poljoprivrednik. No, tijekom zadnje godine života srce je počelo otkazivati poslušnost. Umro je u mjesecu svibnju (18-og) 1968. god. u 75-oj godini svoga života (rođen je 3. ožujka 1893). Rođen je, umro je i pokopan (19. svibnja 1968) u svom rodnom mjestu — Dobrinju, gdje je proveo najveći dio svoga vijeka.

Istaknutog učesnika komunističkog pokreta, socijalističke revolucije i NOR-a na otoku Krku, nezaboravnog prijatelja i druga, ispratili su na zadnji počinak, pored rodbine, i mnogobrojni prijatelji i poštivaoci, te predstavnici SK KPH i SUBNOR-a otoka Krka.

Josip Polonijo — Petar Strčić

DR NIKOLA ŠPANJOL



Ne dešava se baš često da se svećenik ili redovnik pojavi u neckrkevoj povorci; a pogotovo to nije slučaj kada je pokojnik komunista. Na otoku se Krku takva stvar ipak dogodila. Doduše, kad se franjevac dr Nikola Španjol našao iza lijesa komunista Dinka Crvića, svog rođaka, dobrog prijatelja i — naročito — supatnika iz dječjih dana, Španjol sasvim sigurno nije mislio da će i njemu, kao i Crviću, srce otkazati poslušnost. No, to se dogodilo, svega godinu i pol dana iza smrti Dinka

**KRČKI
ZBORNIK**

1

**KRK
1970**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 1

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ

PETAR STRČIĆ (glavni urednik)

dr NIKOLA ŠPANJOL

RIKARD ŽIĆ

RUDOLF ŽIĆ

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Nacrt korica:

dr BRANKO FUČIĆ